

**สรุปแนวปฏิบัติที่ได้จากการจัดการความรู้
เรื่องการสอนด้วย Concept Mapping
ปีการศึกษา ๒๕๕๖**

จากการเข้าร่วมโครงการจัดการความรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยการสอนด้วย Concept Mapping ในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และการเสวนากลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ในปีการศึกษา ๒๕๕๖ สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

๑) มอบหมายให้อาจารย์ผู้ร่วมสอน ศึกษารวบรวมและสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วย Concept mapping และการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

๒) นำความองค์ความรู้ที่ได้มาจัดทำเป็นระบบ รวมถึงประมวลและกลั่นกรองความรู้ ด้วยการปรับปรุงเนื้อหา การใช้ภาษา รูปแบบของข้อมูลองค์ความรู้ ให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน โดยให้อยู่ในรูปของแผนผังมโนทัศน์ (concept mapping) เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ

๓) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยการเรียนรู้แบบเป็นทีมระหว่างอาจารย์ผู้สอนและผู้สนใจ ทั้ง Explicit Knowledge และ Tacit Knowledge ให้เกิดการหมุนเวียนความรู้ ยกระดับความรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม อย่างน้อยเดือนละ ๑-๒ ครั้ง

๔) ปรับปรุงแก้ไขและจัดเก็บองค์ความรู้ ให้อยู่ในรูปแผนผังความคิดรวบยอดแสดงความเชื่อมโยงในสาระเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลจากการซักประวัติและตรวจร่างกาย ผู้ป่วยการวินิจฉัยแยกโรค การให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้น และการส่งต่อผู้ป่วย

๕) อาจารย์ผู้ร่วมสอนทุกคนนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการสอนด้วย Concept mapping รวมทั้งการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ที่ร่วมกันจัดเก็บไปดำเนินการสอน และติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รายละเอียด ดังนี้

๑. มอบหมายให้นักศึกษาศึกษาผู้ป่วยที่มาตรวจรับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก คนละ ๘ ราย

๒. นักศึกษาเลือกกรณีศึกษามาคนละ ๑ ราย ศึกษารายละเอียดของผู้ป่วยตามกลุ่มอาการที่นำผู้ป่วยมาตรวจรักษาโดยครอบคลุม

- การซักประวัติ
- การตรวจร่างกาย
- การตรวจทางห้องปฏิบัติการ
- การวินิจฉัยแยกโรค (รวมถึงรายละเอียดของโรคต่าง ครอบคลุมสาเหตุ พยาธิสภาพ อาการ อาการแสดง)
- การวางแผนการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

๓. นักศึกษารูปลาระสำคัญจัดทำเป็นแผนผังความคิดรวบยอดสรุปลาระสำคัญที่แสดงถึงความเชื่อมโยงและความเป็นเหตุเป็นผลของสาระสำคัญของกลุ่มอาการนั้น ๆ ตามขั้นตอน

ขั้นที่ ๑ นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เกี่ยวกับกรณีผู้ป่วยตามกลุ่มอาการที่นำผู้ป่วยมาโรงพยาบาลและเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของนักศึกษา ในประเด็นต่อไปนี้ ๑) ผู้ป่วยเป็นโรคอะไรได้บ้าง ๒) จะซักประวัติ ตรวจร่างกาย ตรวจทางห้องปฏิบัติการหรือตรวจพิเศษใด ๓) การวินิจฉัยโรค ๔) แนวทางการรักษาพยาบาลเบื้องต้น/ การส่งต่อ

ขั้นที่ ๒ นักศึกษารูปลาระสำคัญและรายละเอียดของผู้ป่วยกรณีศึกษา แล้วเขียน เป็นคำสำคัญ/ คำโน้ตสั้น จากนั้นนำคำสำคัญมาจัดประเภทและลำดับ เขียนเป็นแผนผังความคิดรวบยอด ที่แสดงการเชื่อมโยงอย่างมีเหตุผล

ขั้นที่ ๓ นักศึกษาส่ง แผนผังความคิดรวบยอด เพื่อให้อาจารย์ตรวจให้ข้อเสนอแนะ ล่วงหน้าอย่างน้อย 2 วัน

ขั้นที่ ๔ นักศึกษาปรับปรุงแก้ไขแผนผังความคิดรวบยอด ให้มีความเหมาะสม และมีการเชื่อมโยงอย่างมีเหตุผล

๔. นักศึกษานำเสนอแผนผังความคิดรวบยอด ในการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน (Nursing conference) และกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๕. ครูอธิบายขยายความเพิ่มเติมจากแผนผังความคิดรวบยอดที่นักศึกษาทำมา ด้วยการวาดแผนผังความคิด รวบยอดและอธิบายที่ละเอียดขึ้น ขยายความแตกประเด็น ร่วมกับการใช้คำถามกระตุ้นให้นักศึกษาคิดตามไปเรื่อยๆ ช่วยให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจ และเห็นความเชื่อมโยงมากขึ้น

๖. เมื่อนักศึกษามองเห็นภาพความเชื่อมโยงและเข้าใจแล้ว จึงใช้แผนผังความคิดรวบยอด ที่เกิดจากการที่อาจารย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และช่วยกันสรุปเป็นแผนผังความคิดรวบยอดที่ให้อาจารย์ทุกคนใช้เป็นแนวทางในการสอน มาสรุปภาพรวมในขั้นตอนสุดท้าย

๖) ภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนการสอน มีการประชุมเสวนากลุ่ม (Focus group) เพื่อถอดบทเรียนร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชา และอาจารย์ผู้ร่วมสอน

๗) นำองค์ความรู้ที่ได้จากการถอดบทเรียน แลกเปลี่ยนกับอาจารย์ในสาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ/ อาจารย์ในวิทยาลัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้เพิ่มเติม และนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆต่อไป

หมายเหตุ

แนวปฏิบัติข้อที่ ๕) ข้อย่อยที่ ๓ ขั้นตอนการจัดทำแผนผังความคิดรวบยอด เป็นแนวปฏิบัติที่ได้เพิ่มเติมมาจากกระบวนการจัดการความรู้ในปีการศึกษา ๒๕๕๖

วพบ.สวรรคัประชาธิภั นครสวรรคั

BCNSPRNW